

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

**Методичні вказівки до виконання контрольної роботи
з дисципліни «Облік у фінансових установах»
для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем
«бакалавр» заочної форми навчання спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Облік у фінансових установах» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»/ Укл. О.П. Зоря – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. – 18 с.

Укладач: О.П.Зоря, к.с.н., доцент

Рецензент: Н.Г. Фатюха, к.е.н., доцент

Відповідальний за випуск: С.В. Шарова., к.е.н., доцент

Затверджено
на засіданні кафедри
«Фінанси, банківська справа
та страхування» Протокол № 9
від 08.05. 2023 р.

Рекомендовано
до видання НМК ФЕУ
Протокол № 42
від 31.05.2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗДАЧІ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	6
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	12
Додаток А. Приклад оформлення титульної сторінки	16
Додаток Б. Питання до заліку	17

ВСТУП

Дисципліна «Облік у фінансових установах» відноситься до вибірових спеціальних економічних дисциплін, які формують фаховий рівень підготовки висококваліфікованих спеціалістів з фінансів, банківської справи та страхування. Конспект лекцій з дисципліни «Облік у фінансових установах» підготовлений відповідно до навчальної дисципліни «Облік у фінансових установах», яка входить до навчального плану для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Мета навчальної дисципліни «Облік у фінансових установах»: формування сучасної системи знань теоретичних основ та практичних навичок з організації та бухгалтерського обліку у фінансових установах в ринкових умовах.

Завдання навчальної дисципліни «Облік у фінансових установах»: знати теоретичні основи обліку у фінансових установах; отримати практичні навички з документування господарських операцій надання фінансових послуг; набуття студентами здатностей (компетенцій) опрацювання і використання облікової інформації в управлінських цілях.

Оволодіння дисципліною «Облік у фінансових установах» дозволить майбутнім бакалаврам досягти розуміння суті основних операцій у фінансових установах на теоретичному та прикладному рівнях, а також вивчити методику відображення на рахунках обліку основних операцій у фінансових установах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни Ви отримаєте:

а) загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК02);
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (ЗК05);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК07);

б) фахові компетентності:

- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки,

банківська система та страхування) (СК03);

- здатність складати та аналізувати фінансову звітність(СК07);

- здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування (СК08).

Опанувавши цей курс, Ви зможете: Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію ПР09. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем ПР10. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування ПР11.

ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗДАЧІ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Самостійна контрольна робота виконується студентами 4 курсузаочного відділення. Студент виконує контрольну роботу згідно із своїм варіантом, яка подається на кафедру протягом навчального семестру, але не пізніше, як за 10 днів до початку сесії.

Перед виконанням завдання студент повинен ґрунтовно засвоїти теоретичний матеріал у прикладному спрямуванні, опрацювати літературні джерела, нормативно-правові акти, підручники та посібники, що використовуються для написання контрольної роботи, мають бути чинними на період її виконання.

Контрольну роботу студент виконує за варіантом відповідно до останньої цифри шифру списку групи.

Робота, написана студентом не за своїм варіантом, повертається йому без перевірки. В кінці роботи вказується література в алфавітному порядку та дата виконання. Робота підписується студентом.

На титульній сторінці необхідно вказати назву дисципліни, номер варіанта, зазначити курс, факультет, прізвище, ім'я та по-батькові, шифр (номер залікової книжки), дату надсилання роботи і особистий підпис. Якщо в роботі не вказано шифр, вона не може бути зарахована.

При поверненні роботи студенту треба відповідно до зауважень рецензента виправити її, якщо ж вона не зарахована - переробити.

Обсяг контрольної роботи – 10-12 стандартних сторінок формату А4(210 x 297 мм).

Рекомендується така структура контрольної роботи:

- титульний аркуш
- зміст роботи
- вступ - 1 - 1,5 арк.
- теоретична частина - 5-10 арк.;
- практична частина – 2-5 арк.
- перелік літератури;
- додатки.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Варіант № 1

1. Організаційно-правові засади діяльності фінансових установ.
2. Поняття страхової діяльності.

Задача. Ломбард надав фінансовий кредит під заставу дорогоцінних металів (золото) клієнта на 10 календарних днів. Заставна вартість майна склала 1200 грн., сума виданого кредиту — 1000 грн., проценти нараховуються за ставкою 0,5 % на день — разом процентів 50 грн. Майно було застраховане, страховий платіж становив 12 грн. Клієнт прострочив на 1 день погашення кредиту, за що йому була нарахована пеня в розмірі 8 грн. та проценти 5 грн. Після закінчення строку договору клієнт погасив суму кредиту, нараховані проценти та штраф.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки надання фінансового кредиту ломбардом з подальшим його погашенням.

Варіант № 2

1. Організаційно-правові засади діяльності ломбардів.
2. Облік операцій фінансового лізингу у лізингоотримувача.

Задача. Страхова компанія платник ПДВ, придбала будівлю з прилеглою до неї земельною ділянкою (яка є окремим об'єктом власності) за 3 млн. грн. Будинок буде використовуватись на 60 % для забезпечення страхової діяльності, а 40 % буде здаватись в операційну оренду. Земля буде здана в операційну оренду. Справедлива вартість будівлі на момент купівлі складає 2 млн. грн., а землі – 0,5 млн. грн. Також відомо, що у минулому році страхова компанія отримала 9,5 млн. грн. доходу від страхової діяльності та 0,5 млн. грн. від діяльності, що обкладається ПДВ. На кінець звітного року дохід від страхової діяльності складає – 13,5 млн. грн., а від діяльності, що оподатковується ПДВ – 1,5 млн. грн.

Необхідно: визначити окремо вартість будівлі та землі, частку використання необоротних активів в оподатковуваних операціях за минулий рік, розрахувати суму податкового кредиту від вартості будівлі на момент придбання, визначити частку використання необоротних активів в оподатковуваних операціях за звітний рік,

розрахувати суму податкового кредиту від вартості будівлі на кінець звітного року, скласти бухгалтерські проводки.

Варіант № 3

1. Методологічні засади організації бухгалтерського обліку кредитної спілки та об'єднаної кредитної спілки.

2. Бухгалтерський облік фінансових результатів від страхової діяльності.

Задача. Сформовано пайовий капітал кредитної спілки за рахунок отримання від членів кредитної спілки: обов'язкових пайових внесків 500000 грн., додаткових пайових внесків 100000 грн. Сформовано резервний капітал кредитної спілки за рахунок надходження до каси та на розрахунковий рахунок кредитної спілки вступних внесків членів кредитної спілки 60000 грн. Сформовано додатковий капітал кредитної спілки за рахунок отримання від членів кредитної спілки: цільових внесків 28000 грн.; благодійних внесків від фізичних та юридичних осіб 18000 грн.; цільового фінансування 20000 грн.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки формування капіталу кредитної спілки.

Варіант № 4

1. Облік розрахунків за зобов'язаннями кредитної спілки.

2. Облік дострокового припинення дії договорів страхування, співстрахування та вхідного перестрахування.

Задача. З каси банку 12.06.2023 року видано кредит на поточні потреби, що наданий фізичній особі, якій обліковується за амортизованою собівартістю у сумі 16000 грн. строком на 4 місяця. Одноразова комісія за видачу кредиту 2% від суми кредиту. Відсоткова ставка 20 % річних. Нарахування відсотків здійснюється щомісяця останнім робочим днем. Погашення кредиту рівними долями. Погашення нарахованих % у перший робочий день наступного місяця. Метод нарахування факт/360.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки та розрахунки з видачі кредиту та нарахованих та сплачених відсотків.

Варіант № 5

1. Облік розрахунків кредитної спілки за кредитами.

2. Бухгалтерський облік витрат страховика.

Задача. У липні до каси та на розрахунковий рахунок кредитної спілки «Ощадність» надійшли внески (вклади) її членів, загальна сума яких за місяць становила 150000 грн. Загальна сума нарахованих відсотків на депозитні внески (вклади) членів кредитної спілки за липень становила 2250 грн.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки приймання депозитів від членів кредитної спілки.

Варіант № 6

1. Облік розподілу прибутку ІСІ закритого типу.

2. Методичні рекомендації обліку операцій страхування у страхових компаніях.

Задача. Прийнято 24.07.2023 року депозит фізичної особи, готівкою на 3 місяця на суму 7200 грн. Відсоткова ставка 16 % річних. Нарахування відсотків здійснюється щомісяця останнім робочим днем. Отримання нарахованих відсотків з каси банку у перший робочий день місяця. Метод нарахування факт/факт.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки та зробити розрахунки за депозитною операцією фізичної особи.

Варіант № 7

1. Облік операцій фінансового лізингу у лізингодавця.

2. Облік фінансового результату діяльності інститутів спільного інвестування.

Задача. У липні кредитною спілкою «Ощадність» було видано своїм членам кредитів: готівкою - 18000 грн; безготівково - 19000 грн. Загальна сума нарахованих відсотків за користування членами кредитної спілки кредитами за липень становить 2340 грн. Із них: за користування кредитом, наданим готівкою, - 1160 грн; за користування кредитом, наданим безготівково, - 1180 грн. У липні

членами КС повернено кредитів: готівкою - 5000 грн; у безготівковій формі - 8000 грн.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки надання кредитів членам кредитної спілки.

Варіант № 8

1. Організаційно-правові засади діяльності інститутів спільного інвестування.

2. Облік надання фінансового кредиту ломбардом зі зверненням стягнення на заставлене майно шляхом придбання його у власність ломбарду.

Задача. Юридична особа 04.09.2023 року уклала з банком депозитний договір на суму 50000 грн. Строк дії - 6 місяців, відсоткова ставка 25 %, нарахування відсотків здійснюється щомісяця останнім робочим днем, виплата % у кінці строку. Метод нарахування факт/360.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки: нарахування відсотків згідно депозитного договору з юридичною особою, нарахованих та сплачених відсотків.

Варіант № 9

1. Загальні основи обліку в банках.

2. Облік випуску та первинне розміщення цінних паперів інститутів спільного інвестування.

Задача. Перераховано виданий кредит в поточну діяльність, що наданий суб'єкту господарювання 14.08.2023 року у сумі 200000 грн. строком на 3 місяця. Відсоткова ставка 24 % річних. Нарухування відсотків здійснюється щомісяця останнім робочим днем. Погашення кредиту в кінці строку. Погашення нарахованих % у перший робочий день наступного місяця. Метод нарахування факт/факт.

Необхідно: скласти бухгалтерські проводки та розрахунки з видачі кредиту та нарахованих та сплачених відсотків.

Варіант № 10

1. Облік інвестиційних операцій ІСІ.

2. Облік повернення об'єкта фінансового лізингу у лізингоотримувача.

Задача. Лізингова компанія надає у фінлізинг виробниче обладнання за договірною (вона ж – справедлива) вартістю 600000 грн. (у т. ч. ПДВ – 100000 грн.), при цьому: обладнання числилося у складі ОЗ лізингодавця, на дату передачі у фінлізинг його балансова вартість – 384000 грн., сума зносу – 96000 грн.; строк корисного використання обладнання у лізингоотримувача – 5 років; строк оренди – 3 роки (з 1 жовтня 2020 року по 30 вересня 2023 року); орендна ставка процента – 28 %; витрати на оцінку облданання – 7200 грн. із ПДВ. За умовами договору додаткові витрати лізингоотримувачем не компенсуються; негарантована ліквідаційна вартість у договорі не встановлена; виплата лізингових платежів передбачена щоквартально – у кінці кожного кварталу за графіком, який є додатком до договору фінлізингу; у кінці строку оренди право власності на обладнання переходить до лізингоотримувача. Лізингодавцеві потрібно визначити суму лізингового платежу розрахунковим шляхом.

Необхідно: скласти графік лізингових платежів, скласти бухгалтерські проводки операцій фінлізингу в обліку лізингодавця і лізингоотримувача.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський Кодекс України 436-IV від 16.01.2003. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 20.06.2023).
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 20.06.2023).
3. Закон України від 07.03.96 р. № 85/96-ВР «Про страхування». URL: <http://zakon.rada.gov.ua> > (дата звернення 20.06.2023).
4. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» від 15.03.2001 р. №2299-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> > (дата звернення 20.06.2023).
5. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. №2908-III. 7. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 р. №1057-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> > (дата звернення 20.06.2023).
6. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. №2664-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> > (дата звернення 20.06.2023).
7. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997 р. №723/97-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> > (дата звернення 20.06.2023).
8. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16 липня 1999р., № 999-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> ((дата звернення: 20.06.2023).
9. Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2121-14. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> > (дата звернення 20.06.2023).
10. Закон України «Про Національний банк України» № 679-14. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> > (дата звернення 20.06.2023).
11. Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України Постанова Правління НБУ № 75 від 04.07.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> > (дата звернення 20.06.2023).

12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України Постанова Правління Національного банку України від [11.09.2017 р.](#) № 89. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> › (дата звернення 20.06.2023).

13. Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.04.2005 № 3981. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05#Text> (дата звернення 20.06.2023).

14. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р, № 291. Прийняття від 09.12.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 20.06.2023).

15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 23.07.2019, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 20.06.2023).

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок у фінансових звітах», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. № 137. URL: [ps.ligazakon.net/document/DG080676](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-99#Text) (дата звернення: 20.06.2023).

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку затверджене наказом Міністерства фінансів України від від 09.08.2013 № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 20.06.2023).

18. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена наказом Міністерства фінансів України, № 291 від 30.11.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 20.06.2023).

19. Правила ведення бухгалтерського обліку основних операцій інститутів спільного інвестування від 09 квітня 2014 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> > (дата звернення 20.06.2023).

20. Облік у банках: навчальний посібник / О. П. Зоря / – Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2018. – 268 с.

21. Варцаба В.І., Машіко К.С. Облік у банках (у таблицях і схемах) : Навч. посібник. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. – 184 с.

22. Лень В.С. Облік і аудит у страхових організаціях : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К.: Центр. учб. л-ри, 2009. - 408 с.

23. Говорушко Т.А. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку: монографія / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк, О.Ю. Толстенко.– К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 168 с.

24. Прокопенко Ж. Особливості облікового відображення формування технічних резервів у страховій компанії // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. - №3. – С. 34-41.

25. Гончаренко О.О. Особливості організації технології бухгалтерського обліку в небанківських фінансово-кредитних установах // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління Том 31 (70). № 1, 2020. 221-230.

26. Гончаренко О.О. Форми організації бухгалтерського обліку в небанківських фінансово-кредитних установах: аналіз альтернатив Вісник ОНУ. Том 24. Випуск 1(74). 2019. 114-118.

27. Нестеренко О.О. Моделювання обліково-аналітичної системи кредитної спілки Економічний простір №142, 2019. 123-135.

28. Конспект лекцій з дисципліни «Облік у фінансових установах» для здобувачів вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»/ Укл. О.П. Зоря – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. – 78 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL : <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 20.06.2023).
2. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL : <https://www.nssmc.gov.ua/> (дата звернення 20.06.2023).

Додаток А
Приклад оформлення титульної сторінки
(обов'язковий)
Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Фінанси, банківська справа та страхування»

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з дисципліни «Облік у фінансових установах»

Виконала: студент (ка) 4 курсу ФЕУз ____ групи
заочної форми навчання
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
_____ (ПІБ)

Перевірив: к.с.н., доцент Зоря О.П..

м. Запоріжжя
2023 р.

Додаток Б

Питання до заліку

1. Види фінансових установ в Україні.
2. Реєстрація фінансових установ в Україні: основні етапи та процедура.
3. Методологічні засади організації бухгалтерського обліку в банках України.
4. Особливості побудови плану рахунків у банках.
5. Призначення та ознаки рахунків бухгалтерського обліку банків України.
6. Поняття та основні принципи діяльності кредитної спілки.
7. Облік внесків членів кредитної спілки.
8. Облік розрахунків за внесками членів кредитної спілки, внесеними до капіталу.
9. Облік розрахунків за зобов'язаннями.
10. Облік розрахунків за кредитами.
11. Облік інвестиційної діяльності.
12. Облік доходів та витрат кредитної спілки.
13. Бухгалтерський облік страхових платежів.
14. Облік розрахунків із дебіторами.
15. Облік передачі ризиків у вихідне (активне) перестраховання.
16. Облік розрахунків із кредиторами.
17. Бухгалтерський облік сум страхових відшкодувань.
18. Облік технічних резервів.
19. Бухгалтерський облік витрат страховика.
20. Облік зароблених страхових платежів (страхових внесків, страхових премій).
21. Бухгалтерський облік фінансових результатів від страхової діяльності.
22. Облік гарантійного фонду, вільних резервів та централізованих страхових резервних фондів.
23. Облік дострокового припинення дії договорів страхування, співстрахування та вхідного перестраховання.
24. Облік дострокового припинення дії договорів вихідного перестраховання.
25. Організаційно-правові засади діяльності ломбардів.

26. Вимоги до облікової та реєструючої системи ломбарду.
27. Облік реалізації майна.
28. Облік надання фінансового кредиту ломбардом з подальшим його погашенням.
29. Облік надання фінансового кредиту ломбардом зі зверненням стягнення на заставлене майно від імені та за дорученням клієнта.
30. Облік надання фінансового кредиту ломбардом зі зверненням стягнення на заставлене майно шляхом придбання його у власність ломбарду.
31. Організаційно-правові засади діяльності лізингових компаній.
32. Облік операцій фінансового лізингу у лізингодавця.
33. Облік операцій фінансового лізингу у лізингоотримувача.
34. Облік повернення об'єкта фінансового лізингу у лізингодавця.
35. Облік повернення об'єкта фінансового лізингу у лізингоотримувача.
36. Організаційно-правові засади діяльності інститутів спільного інвестування.
37. Облік випуску та первинне розміщення цінних паперів ІСІ.
38. Облік викупу цінних паперів ІСІ.
39. Облік вторинного розміщення раніше викуплених акцій ІСІ.
40. Облік інвестиційних операцій ІСІ.
41. Облік фінансового результату діяльності інститутів спільного інвестування.
42. Облік розподілу прибутку ІСІ закритого типу.